

IDÉKATALOG

SOCIALA INNOVATIONER FÖR ÄLDRE

VINNOVA INFORMATION
VI 2012:03

ALLT FLER ÄLDRE

Det finns i dag 1,65 miljoner människor som är över 65 år i Sverige.

Gruppen växer stadigt och väntas fortsätta göra så.

En majoritet av dessa lever ett gott liv och klarar sig utan stöd från samhället långt upp i åren. Risker att drabbas av ohälsa och funktionsnedsättningar som innebär behov av vård och omsorg ökar dock med åldern.

Gruppen "mest sjuka äldre" består i dag av 297 000 personer. Gruppen definieras, enligt Socialstyrelsen, som personer som är 65 eller äldre och har omfattande nedsättningar i sitt funktionstillstånd till följd av åldrande, skada eller sjukdom.

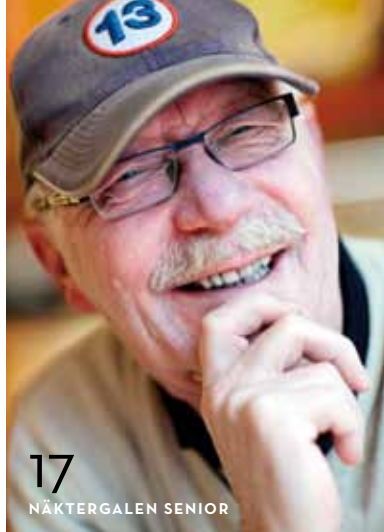
Sedan 1992 har antalet personer som är 80 år och äldre ökat med 30 procent, och väntas öka med ytterligare 60 procent under de kommande tjugo åren.

*FAKTAUPPGIFTERNA ÄR HÄMTADE FRÅN SOCIALDEPARTEMENTET.

11

UTBLICK: STORBRIANNIEN

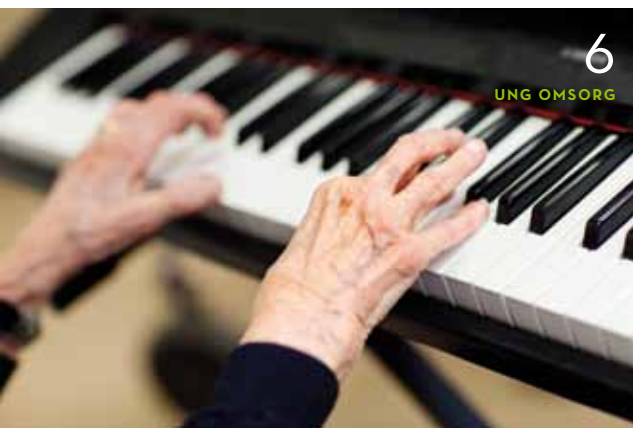
17

NÄKTERGALEN SENIOR

30

UTBLICK: SPANIEN

6

UNG OMSORG

8

ÄRTOR I HAGA

ANSVARIG UTGIVARE:
VINNOVA och Malmö högskola

REDAKTÖR:
Ordspråk Lotta Solding

TEXT:
Lotta Solding, Rebecca Allen Lamptey
och Hannah Ohm

FOTO:
XRAY Leif Johansson,
Common Ground, Rebecca Allen Lamptey,
Anne Stiernquist, Helene Genym,
Alex Gerbaulet, Tobias Björkgren

FORM:
Jadesign, Jonny Andersson

TRYCK:
Service Point Holmbergs februari 2012

ISSN: 1650-3120

6

UNG OMSORG

Möten som motverkar ensamhet

8

ÄRTOR I HAGA

Populärt nätverk främjar manligt umgänge

10

STICKING WITH YOU

Stickning som skapar nya möten

11

UTBLICK: STORBRIANNIEN

Idéerna föds där behovet är som störst

12 YOUNG FOUNDATION & NESTA: De vill göra Storbritannien mer innovativt

13 CARE4CARE: Om jag hjälper dig så hjälper någon annan mig

13 GRANDPARENTS PLUS: Stöttar far- och morföräldrar som tar hand om sina barnbarn

14 CARERS UK: Att bry sig om och ta hand om en anhörig

15 COMMON GROUND: Vilken roll kan design spela för sociala innovationer?

16

FIXARMALTE & FIXARMÄRTA

I Skellefteå är hjälpen aldrig långt bort

17

NÄKTERGALEN SENIOR

"Varenda pensionär skulle ha nytta av att umgås med ungdomar"

18

TUBBERÖDS ÄLDREBOENDE

Värme och gemenskap präglar "hemlika" Tubberöds hus

20

SENIORER ANIMERAR

Animerad film ger berättelser liv

22

LUNDS PENSIONÄRSUNIVERSITET

En mötesplats som odlar kunskap och vänskap

24

LEVA LIVET LÄNGE

Brett samarbete kring äldre med funktionsnedsättning

26

UTBLICK: TYSKLAND

Protein Magazine - ett livsstilsmagasin för äldre

27

FRAMTIDENS BOENDE

Mer samarbete och nya idéer efterlyses

28

UTBLICK: SPANIEN

"Att dö är en process, inte ett enda ögonblick"

29 Att tala om de svåra frågorna

30 Denokinn - Baskiskt center för sociala innovationer

32

Noterat

34

Kontakt

INSPIRATION INFÖR FRAMTIDEN

Att skapa en idékatalog i syfte att visa goda exempel på social innovation som sker nationellt och internationellt, med fokus på äldre var ett uppdrag som VINNOVA fick från Socialdepartementet under hösten 2011. Katalogen har tagits fram i samarbete med Malmö högskola och Stockholms universitet Innovation.

En framtida utmaning är de demografiska förändringar som redan idag är ett faktum, med en ökande andel äldre. Idag är 17 procent av Sveriges befolkning 65 år eller äldre, inom några år kommer den siffran vara 20 procent. Idag är den förväntade medellivslängden nära 80 år och den stiger. Att alltför fler lever längre är av stort värde för samhället samtidigt som demografiska förändringar medför stora utmaningar gällande till exempel sociala system, hälso- och sjukvård, omsorg likväl som boende och transporter. De traditionella samhällstjänsterna mår inte med när en allt större andel äldre behöver stöd.

Sociala innovationer och socialt entreprenörskap är begrepp som förekommer allt mer. Definitionen på social innovation och socialt entreprenörskap varierar men kan sammanfattas som en åtgärd som syftar till att öka människors välbefinnande genom att identifiera och möta upp sociala behov. Flera positiva exempel på social innovation inom vård och omsorg av äldre och goda exempel som implementerats i större skala behöver lyftas fram och spridas i Sverige.

Vi vill att katalogen ska fungera som inspiration genom alla de olika exemplen som presenterats men även inspirera blivande sociala entreprenörer.

Ett varmt tack riktas härmed till samtliga som bidragit till att denna rapport har kunnat sammanställas.

Trevlig läsning!

VINNOVA är Sveriges Innovationsmyndighet. Vi utvecklar Sveriges innovationskraft för hållbar tillväxt och ska öka konkurrenskraften hos forskare och företag i Sverige. Läs mer om VINNOVA på www.vinnova.se

Vad är social innovation?

Social innovation kan förklaras som nya strategier, metoder, koncept och initiativ som syftar till att möta samhällets utmaningar. Äldreboende, hemtjänst, färdtjänst och "Fixarmalte" är alla exempel på just sociala innovationer. Samhälls-entreprenörer löser samhällsproblem på nya sätt genom att kombinera entreprenörskapets logik med ett samhällsnyttigt mål.

Varför är social innovation viktigt?

Social innovation och samhälls-entreprenörskap är en global trend som uppstått för att behovet av innovationer på samhällsområdet är stort. När samhällets traditionella institutioner inte förmår lösa alla de utmaningar vi står inför utvecklas områden för framtida tillväxt-möjligheter. Här behövs fler aktörer, idéer och innovationer.

MÖTEN

SOM MOTVERKAR

ENSAMHET

Musik som förenar.
Allsången på Björkbackens
äldreboende i Dalby
ackompanjeras av
Marianne Lindvall på piano
och Anna Allén på gitarr.

Ung Omsorg vill tillföra livsglädje och möten mellan generationer inom svensk äldreomsorg. Idén föddes 2007 när de tre grundarna bodde i sin hemkommun Växjö. Från 24 ungdomar som de fick Växjö kommun att anställa den sommaren har de i dag växt till att sysselsätta 600 ungdomar som arbetar extra på helger och lov på äldreboenden i hela landet.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

"Vi vill få fler att engagera sig inom äldreomsorgen, säger Benjamin Kainz, en av Ung Omsorgs grundare.

.....
Ung Omsorg finns representerat inom projektet Ungas Innovationskraft, som finansieras av VINNOVA och Tillväxtverket.

KONTAKT:
Benjamin Kainz,
benjamin@ungomsorg.se
LÄS MER:
www.ungomsorg.se

INFÖR DEN ANDRA SOMMAREN, 2008, hade Benjamin Kainz, Oscar Lundin och Arvid Morin slipat vidare på sin idé. Då anställde de 150 ungdomar som arbetade extra på äldreboenden i Växjö, Ljungby och Järfälla, samtidigt som de startade ett testprojekt tillsammans med Carema Care.

– Vi märkte att många äldre tyckte det var väldigt kul att vi kom. Både ungdomarna och de äldre frågade när vi skulle komma tillbaka, vilket fick oss att fundera över om vi kunde köra vidare på helårsbasis, berättar Benjamin Kainz.

Att få till ett samarbete med kommuner visade sig gå trögt, istället slöt Benjamin, Arvid och Oscar ett samarbetsavtal med Carema Care. I januari 2009 fanns 400 ungdomar timanställda via Ung Omsorg, en siffra som i dag alltså växt till 600 ungdomar över hela landet.

KOMBINERA MED SKOLAN

– Tanken är att ungdomarna enkelt ska kunna kombinera vårt uppdrag med att gå i skolan. De arbetar i team och besöker sitt boende under två-tre timmar varje helg och under loven. Varje boende besöks av samma ungdomar, som leds av en teamledare, berättar Benjamin.

Varje region har sin regionchef, som stöttar sina teamledare. Uppgifterna som ungdomarna utför är bara sociala, inte vårdande, vilket är viktigt. Innan ungdomarna går ut på sitt första uppdrag får de en kort utbildning kring allt från praktiska till etiska frågor. De lär sig även om demens och säkerhet.

Såväl två- som fyrbenta besökare och boende trivs på Björkbackens äldreboende.

– Tanken är dels att ungdomarna ska få en möjlighet att dela erfarenheter över generationsgränserna, dels att de ska få en inblick i vad det innebär att arbeta inom vården. Vi vill få fler att engagera sig inom äldreomsorgen i framtiden, säger Benjamin.

FÖRETAGARE PÅ HELTID

Benjamin har hoppat av sina studier på Handels-högskolan i Stockholm för att driva Ung Omsorg på heltid. Det var skönt att ha studierna vid sidan om när de startade företaget, förklarar han, men nu kräver företaget heltidsengagemang. För det är verkligen engagemang det handlar om.

– Vi vill utveckla fler verksamheter för att förändra och förbättra välfärden. Som företagare kan du vara med och påverka mer direkt, säger han.

Bland framtidsplanerna nämner Benjamin att de funderar på att även börja arbeta mer inom hemtjänsten. De driver redan idag en träffpunkt i Gävle, dit äldre och unga kan komma för att knyta nya kontakter.

– Vi funderar mycket över hur vi ska kvalitetssäkra vår verksamhet. Vi organiserar många ungdomar och måste kunna hålla rätt kvalitet hela vägen. Vi är måna om att hitta rätt ungdomar och vill behålla dem så länge som möjligt, förklarar han.

TRO PÅ SIN IDÉ

Det som startade i liten skala i Växjö har alltså växt sig stort på några års tid.

– Det började som en trevlig sommarsysselsättning; vi trodde inte alls att det skulle bli så stort och en dag bli till våra jobb. Jag tror det är bra att ha en idé i botten och att man kanske är lite naiv i starten, annars hade vi nog inte dragit igång. I dag får vi vår energi av ungdomarna vi möter och de äldre som ser fram emot att få besök. Det driver oss att fortsätta, avslutar Benjamin. ■

Lisa Nittmar tycker det är mysigt och lärorikt att besöka de äldre på Björkbacken i Dalby.

POPULÄRT NÄTVERK

FRÄMJAR MANLIGT UMGÄNGE

Den sista torsdagen i varje månad träffas ett femtiotal herrar i Haga församlingshem i Göteborg. Menyn är stående: ärtsoppa, pannkaka, punsch samt kaffe och kaka. Nätverket Ärtor i Haga startade för sju år sedan, sprunget ur en idé om att skapa kravlös gemenskap och umgänge över gränser.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

Bo Eek är en av fyra grundare till nätverket Ärtor i Haga.

– Bland medlemmarna i Ärtor i Haga finns allt från pensionerade varvsarbetare till företagsledare. Gränserna är utsuddade och jag hör ofta kommentarer som: 'Det här är den viktigaste punkten i min almanacka', berättar Bo Eek, en av nätverkets grundare.

Inför varje torsdagsträff utses fyra-fem herrar att ingå i matlaget. Att handla och förbereda måltiden är deras uppgift.

Vi kliver in på Haga församlingshem en dryg halvtimme innan decembermötet ska starta. I köket råder febril aktivitet. Här huserar kökschef Berndt Nilsson, ärtchef Lars-Åke Blomqvist, plane-ringschef Harry Ericksson, restaurangchef Egon Gabrielsson samt Jan Edbrink och Ulf Lundin, allt-i-allon.

– Handlade gjorde vi igår, berättar Berndt Nilsson, det är nästan det roligaste av alltihop. Vi hade riktigt trivsamt på affären, fast de hade flyttat om hyllorna, så vi hade svårt att hitta, säger han och ler.

REKORDSTORT DELTAGANDE

Till dagens välbesökta träff har de handlat 16 kilo ärtor och 90 pannkakor, vilket ska visa sig ha en strykande åtgång.

– Om man inte rör i grytan så sätter sig soppan. Det är inte bra, för då blir det bränt i botten, säger

Febril aktivitet i köket. Ulf Lundin ser till att några av de 90 pannkakorna hålls varma inför serveringen.

Några julsånger hinns med mellan ärtsoppan och pannkakorna.

Lars-Åke Blomqvist medan han rör i den stora sopp-grytan.

Efter hand höjs sorlet i salen där det är dukat till dagens 55 gäster, vilket är något av ett rekord för säsongen. Stämningen är god och vi stöter på Jan-Erik Nöjdth och Ove Andersson.

– Jag var lite tveksam till en början, när de frågade om jag ville vara med. Jag hade gått ur en massa föreningar för att det blivit lite för mycket. Men när jag hörde att här inte var några stadgar kände jag att det kunde passa mig. Det här går jag inte ur, här stannar jag, säger Ove Andersson.

– Här är trevligt och inga märkvärdigheter. Du möter allt från plåtslagare till professorer, får fin underhållning och möjlighet att lyssna till bra föredragshållare. Jag är alltid med, det här missar man inte. Det här är heligt, säger Jan-Erik Nöjdth.

ÄRTSOPPA MED KORV

Vi intar våra platser runt borden och får i tur och ordning gå och hämta en tallrik ärtsoppa med korv. Runt bordet flyter samtalet lätt. Jag undrar varför mina bordsgrannar tycker det är viktigt med ett nätverk för just män.

– Vi män har ofta färre vänner, kvinnor har fler väninnor att prata med. Här är alla öppna och pratar med varandra. Vi är ett gäng goa gubbar helt enkelt, säger Pelle Persson.

Till kaffet blir det lite julsånger innan dagens talare tar vid: Anneli Hulthén, kommunalråd i Göteborg. Hon pratar om dagens Göteborg och om några aktuella infrastrukturprojekt. Publikens frågor är många, innan julevangeliet och ytterligare några julsånger avslutar lunchen.

Om en månad ses de igen, Ärtorna i Haga. Då är allt sig likt, sänar som på att det är ett nytt matlag som rör i grytorna och att föredrags-hållaren är ny. ■

i

Ärtor i Haga startades 2004 av Bo Eek, Harry Ericksson, Rustan Älveby och Henrik Cervin. De ville skapa en enkel umgäncesform, som inte skulle kräva stadgar och regler. I början var man ett tjugotal män, i dag har man 84 medlemmar. Nätverket träffas tio gånger om året, sista torsdagen i månaden, för att äta ärtsoppa, lyssna på musik och en inbjuden föredragshållare.

KONTAKT:

Bo Eek, bo.eek@svenskakyrkan.se

"Jag är alltid med,
det här missar man
inte. Det här är
heligt, säger
Jan-Erik Nöjd.

Sini Tinfors tillsammans med två av deltagarna i stickgruppen på Nytorgsträffens dagverksamhet, på Söder i Stockholm.

STICKNING

SOM SKAPAR NYA MÖTEN

Sini Tinfors tror på stickningens sociala och glädjande kraft. Samtidigt vill hon skapa möten över generationsgränser. Nu satsar hon på att bygga upp en webbshop där äldre personers stickade alster ska nå nya målgrupper, i det egna företaget Sticking with you.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO REBECCA ALLEN LAMPTEY

SINI TINFORS HAR VIA SITT nuvarande arbete med tekniska innovationer lärt sig att vara kreativ; att via en idégenereringsteknik kombinera olika idéer och hitta något nytt.

– Efter att jag lärt mig detta så kommer jag på nya idéer överallt, hela tiden. Idén med Sticking with you var den av mina idéer som flest verkade gilla, säger Sini Tinfors när hon berättar hur allt startade.

Hon hörde talas om ett danskt företag som sålde stickade kläder och såg samtidigt hur positiv stickning var för hennes egen farmor.

KOPPLA IHOP GENERATIONER

– Jag tänkte att det borde gå att utveckla den danska idén mycket mer och ta den ett steg längre. Jag vill låta äldre människor sticka fina saker, som människor efterfrågar och samtidigt ge dem som stickar uppskattning. Jag har också en tanke om att koppla ihop dem som stickar med köparna, dels via webbshoppen och dels via ett litet vykort som ska fästas på varje plagg. Då kan köparen sända tillbaka kortet till den som stickar och berätta hur det stickade kommer till användning, säger Sini.

Om köparen är nöjd med sitt plagg är tanken att kunden vid nästa inköp ska kunna välja att köpa något från samma person igen.

i

I mars 2011 vann Sini Tinfors och hennes Sticking with you en idé tävling som arrangerades av Stockholms School of Entrepreneurship. Sini Tinfors är medlem i Advisory Board för Ungas Innovationskraft, som finansieras av VINNOVA och Tillväxtverket.

LÄS MER:

www.stickingwithyou.se

KONTAKT:

Sini Tinfors, sini@stickingwithyou.se

En annan långsiktig tanke som Sini har är att skapa stickgrupper. Vissa tillhör redan i dag en stickgrupp, medan många andra stickar i sin ensamhet.

– Att sticka kan vara positivt och socialt, något man kan göra tillsammans. Genom att starta stickgrupper och nå ut med idén till fler kan vi bidra till att utöka människors sociala nätverk. Konceptet stickgrupp fungerar och fler borde få ta del av detta. Att på sikt kunna vara med och koppla ihop människor är det som är riktigt spännande med idén, säger Sini.

En annan framtids tanke Sini har är att kunna berätta en historia om varje stickande dam (för det är mest damer det handlar om i dagsläget). Att utöver ett vykort från användaren också kunna berätta lite mer om varje stickande person.

– Här vill jag expandera på sikt. Detta är riktigt intressant, säger hon.

Under hösten och vintern har Sini letat fram och sedan förhandlat med en mönsterkonstruktör, testat olika mönster och arbetat med att bygga upp webbshoppen, som hon hoppas ska finnas framme inom några månader.

FÅR TA TID

– Det får ta den tid det tar. Jag har låga kostnader just nu och behöver inte ha någon stor omsättning till en början, säger hon och avslutar:

– På sikt hoppas jag kunna ge en del av företagets vinst antingen till behövande stickande pensionärer eller till någon annan form av välgörenhet. Jag vill att Sticking with you ska vara ett företag som gör gott för samhället. Jag tycker det ska vara ok att tjäna pengar samtidigt som man gör något gott. Förhoppningsvis kan jag ägna mig åt företagandet på heltid i framtiden, jag brinner för detta, avslutar hon. ■

IDÉERNA FÖDS DÄR BEHOVET ÄR SOM STÖRST

Utbudet av Storbritanniens offentliga och privata omsorg är ofta svåröverskådligt. Den som inte själv har tid, möjlighet eller resurser att leta upp rätt omsorg får lita till nära och kära eller till volontärhjälp. Landet har en lång och stark tradition av just frivillig- och välgörenhetsarbete och grogrunden för sociala innovationer och samhällsentreprenörer är god. Young Foundation och Nesta är två organisationer som driver sociala frågor och stöttar samhällsentreprenörer. På följande sidor får du möta representanter från dem samt människorna bakom några av de projekt och idéer som de valt att stötta.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

YOUNG FOUNDATION & NESTA:

DE VILL GÖRA STORBRITANNIEN MER INNOVATIVT

Young Foundation arbetar med att sammanföra insikter, innovationer och entreprenörskap för att möta och lösa sociala frågor. Nesta är ett fristående organ, finansierat av The National Lottery, med ett tydligt uppdrag att göra Storbritannien mer innovativt.

Rosie Farrer

MED 55 ÅRS ERFARENHET inom sociala innovationer, via framför allt Michael Young och satsningar som Open University och the School for Social Entrepreneurs, grundades Young Foundation i sin nuvarande form 2005. Organisationen arbetar såväl i England som internationellt med att föra ut forskning, policies, skapa nya organisationer (via sin inkubator och "hub" för sociala innovatörer och företag) samt stöttar andra att arbeta på liknande sätt.

Young Foundation består av ett sextiotal anställda, spridda på kontor i London, Birmingham, New York och Paris. Inom äldreområdet har de bland annat startat **University of the Third Age**, skrivit en mängd forskarrapporter, som till exempel **Good Days and Bad Days** samt drivit projekt som **Ageing Well Innovation Programme**.

Nesta å sin sida stöttar nystartade företag och driver olika typer av praktiska program som inspirerar fler att vara med och lösa framtidens utmaningar. De har ett 80-tal anställda och

anser att innovationer är viktiga när det gäller att lösa Storbritanniens sociala och ekonomiska utmaningar. Sedan 2009 driver de projektet **Age Unlimited**, för att möta och vara med och lösa äldrefrågorna. Inför projektstarten tog de fram forskarrapporten **Preparing for Ageing**.

AKTIVA ÄLDRE

– Hur får vi människor att arbeta längre, hur får vi de äldre att leva säkrare liv och hur får vi våra äldre att bli aktivare och mer sociala? Det var några av frågeställningarna vi formulerade 2009. Vi vill stimulera nya tjänster inom den här sektorn, säger Rosie Farrer, projektledare för **Lab's Age Unlimited programme**.

Inom ramen för Age Unlimited har Nesta stöttat tio utvalda projektidéer/företag i en form av innovations/serviceprogram. Tre av dem som varit med i projektet är Carers UK, Common Ground (Forward Thinking Hackney) och Grandparents Plus.

LÄS MER: www.youngfoundation.org

LÄS MER: www.nesta.org.uk

OM JAG HJÄLPER DIG SÅ HJÄLPER NÅGON ANNAN MIG

Ett av de nyare projekt som drivs under Young Foundations vingar är Care4Care. Projektet startar i pilotform under 2012 på Isle of Wight och idén kan beskrivas som en form av "time-banking".

Diane Gerald

FUNDERINGAR PÅGÅR kring hur pilotprojektet på sikt ska kunna skalas upp och användas i hela England. Professor Heinz Wolff ligger bakom idén, en 84-årig man som under lång tid varit mycket involverad i att ta fram tekniklösningar för äldre.

– Heinz Wolff menar att den viktigaste uppfinningen inom äldreområdet idag är våra händer och vad vi kan göra med dem; att människor bryr sig om andra människor. Han har funderat

mycket över hur vi ska få fler att se efter våra äldre, berättar Diane Gerald på Young Foundation.

Diane Gerald beskriver Care4Care som en form av tidspension. Genom att till exempel hjälpa en äldre granne med enklare sysslor några gånger per vecka, kan du notera och "spara" dessa timmar i ett system för "time-banking". Senare, när du själv behöver hjälp, kan du inkassera motsvarande mängd tid och själv ta emot hjälp.

– I dag behövs något mer än altruism, säger Diane Gerald. Vi behöver känna att vi har något att vinna på systemet och att vi också får något tillbaka. Det gäller att vidga cirkelarna för hjälparbete och höja volontärernas status. Förhoppningen är att systemet på sikt ska kunna fungera både lokalt och nationellt.

INVOLVERA UNGA

En av projektets utmaningar, som Diane Gerald ser det, är att få yngre människor involverade.

– Att skapa förtroende för Care4Care bland yngre kan vara svårt. Om du inte är säker på att kunna dra egen nytta av idén, är motståndet större för att engagera sig. Ju äldre du själv är, desto lättare har du att inse att du behöver hjälp, avslutar hon.

LÄS MER: <http://care4care.org>

GRANDPARENTS PLUS:

STÖTTAR FAR- OCH MORFÖRÄLDRAR SOM TAR HAND OM SINA BARNBARN

Ett av de projekt som Michael Young själv var med och drog igång var Grandparents Plus, som har barnens bästa i fokus. Organisationen arbetar för att stötta den stora andel äldre i Storbritannien som tar hand om sina barnbarn.

Att så många äldre tar hand om sina barnbarn beror på att Englands barnomsorg inte är så välutbyggd. Många människor har inte råd med den barnomsorg de skulle vilja ha, och tvingas be sina föräldrar om hjälp för att kunna behålla sina arbeten.

– Vi framhåller far- och morföräldrars och andra släktingars viktiga roll i barns liv och uppföstran. För att stötta den här gruppen genomför vi olika kampanjer, stödjer forskning och tar fram olika rapporter samt ger råd och stöd, berättar Denise Murphy, tf verksamhetschef på Grandparents Plus.

GRATIS TELEFONRÅDGIVNING

Grandparents Plus vänder sig framför allt till de kvinnor och män som är 50–65 år och tar hand om sina barnbarn.

– Vi har gratis telefonrådgivning där vi svarar på frågor om bland annat vilka lagliga rättigheter

Oonagh Murphy-Jack

Denise Murphy

den här gruppen har, vilka möjligheter som finns och vilka vidare kontakter de kan ta. Vi är också tillgängliga dygnet runt via vår webbsida, säger Denise Murphy.

En stor del av de mor- och farföräldrar som tar hand om sina barnbarn arbetar fortfarande själva. Kanske har de även egna föräldrar att ta hand om. I rapporten **Doing it all**, som Grandparents Plus precis publicerat, belyser de den problematik som den här generationen står inför.

– Vi vill att den här gruppen får ett större erkännande och högre status. En viktig fråga är möjligheten att få flexibel arbetstid, så att de lättare kan fortsätta stötta sina barnbarn och deras familjer, säger Oonagh Murphy-Jack, projektledare på Grandparents Plus.

Grandparents Plus har visst stöd från den brittiska regeringen, men drivs framför allt med stöd från the Big Lottery Fund samt andra fonder och stiftelser.

LÄS MER: www.grandparentsplus.org.uk

CARERS UK:

ATT BRY SIG OM OCH TA HAND OM EN ANHÖRIG

Carers UK arbetar för att stötta de cirka sex miljoner människor i Storbritannien som tar hand om en nära anhörig, ofta äldre person. Det är en medlemsdriven organisation, där både privatpersoner och företag kan vara medlemmar.

Katherine Wilson

TVÅ DAGAR I VECKAN har Carers en hjälp- och rådgivande telefonservice. Någon kan ringa in och säga: "Min mamma har fått en stroke, vad gör jag nu? Vart vänder jag mig och måste jag betala för den hjälp jag behöver?"

– Vi tar emot mer än 10 000 samtal per år och får även frågor via post och e-post. Dessutom genomför vi en del kampanjer och bedriver lobbyarbete. Vi har till exempel varit med och arbetat fram de lagar som i dag finns för anhörigas rättigheter, säger Katherine Wilson, på Carers UK.

Katherine arbetar förebyggande med de arbets-

givare som är medlemmar i Carers.

– Jag ger dem tips och råd om hur de kan stötta sina anställda. Vi erbjuder dem utbildningar, förser dem med informationsmaterial eller hänvisar till vår webbsida, säger Katherine Wilson och avslutar med en kommentar om omsorgen i England:

– Beroende på var du bor är det mer eller mindre svårt att få bra information om vilken äldrevård som står till buds. Vi på Carers tycker att det åtminstone borde vara varje kommuns skyldighet att tydligt tala om vilken typ av äldrevård som faktiskt finns.

LÄS MER: www.carersuk.org

COMMON GROUND:

VILKEN ROLL KAN DESIGN SPELA FÖR SOCIALA INNOVATIONER?

Bruno Taylor är en av två grundare till designbyrån Common Ground. Han är industridesigner till yrket och intresserar sig för vad designprocesser kan tillföra andra branscher när det gäller bland annat arbetsmetoder och att generera idéer.

Bruno Taylor

– JAG ÄR INTRESSERAD AV VILKEN ROLL design kan spela för social innovation. Som designbyrå har vi klivit in och hjälpt till med hur man systematiskt kan arbeta för att generera fler idéer och hur man går från koncept till implementering, säger Bruno Taylor när vi möts på Nestas kontor i London i början av december 2011.

Common Ground har valt att engagera sig i projektet **Forward Thinking Hackney**, vars grundidé handlar om att bryta äldre mäns isolering i Londonstadsdelen Hackney. Arbetet sker i samarbete med frivilligorganisationer och stadsdelsförvaltningen i Hackney, som gärna ville samarbeta med ett kreativt projekt utan att veta riktigt hur de skulle gå till väga. Stödet från Nesta avgjorde beslutet att delta.

GENERERA IDÉER

– Nesta fastnade för våra tankar kring designad innovation eller människocentrerad design för att lösa sociala problem. Vi har funderat kring hur man gör för att generera idéer, hur man kan designa tillsammans och hur man kan designa service. Vi har hjälpt till att ta fram en prototyp

för själva arbetsprocessen och hur man kan gå till väga för att testa nya idéer i verkligheten.

Hackney är en stadsdel i London som präglas av fattigdom, hög andel invandrare, arbetslöshet, utsatthet och kriminalitet. Utmaningen består bland annat i att nå ut till män i åldern 50 till 65 år, för att bryta deras ensamhet och isolering.

– Vi frågade oss hur vi skulle nå dem och hur vi skulle göra för att se till att även den här gruppen nåddes av den information och de resurser som faktiskt finns att tillgå. Vi ville att de skulle vara med och utforma sin egen framtid för att stå bättre rustade. Vi försökte fånga upp dem personligen och bjöd in dem till olika aktiviteter, till exempel resor, studiebesök och olika former av diskussionsgrupper, berättar Bruno.

DESIGN OCH SOCIALA INNOVATIONER

Bruno är lika engagerad i hur Hackney kan förbättras som i hur Common Grounds arbetssätt kan hjälpa stadsdelen framåt:

– Vi har försett stadsdelsförvaltningen och de ideella krafterna med praktiska arbetsverktyg för idé- och arbetsprocesser, säger Bruno och visar upp den manual de tagit fram.

– I manualen finns en rad praktiska verktyg som gör att man kan sätta igång att arbeta direkt. Här har vi paketerat det vi lärt oss under arbetet med Forward Thinking Hackney och det är säkert användbart för en hel rad andra processer och projekt, avslutar han. ■

LÄS MER: www.gotocommonground.com

– Jag är mycket positiv till det här. Kommunen betalar allt, som pensionär klarar man inte allt själv. Jag skulle vilja att de kom lite oftare, säger Karin Viklund.

I SKELLEFTEÅ ÄR HJÄLPEN ALDRIG LÅNGT BORT

Behöver du hjälp att hänga upp gardiner, byta en lampa, flytta möbler eller torka ovanpå ett högt skåp? Om du är över 67 år och bor i Skellefteå kommun kan du ringa Fixarmalte och Fixarmärta, som rycker ut så snart de kan. TEXT LOTTA SOLDING FOTO CAMILLA DEGERMAN

PER BERGMAN ÄR ENHETSCHEF på Solkraft inom Skellefteå kommun, där han och hans kollegor bedriver arbetsrehabiliterande verksamhet inom olika områden. Tanken är att ge ett meningsfullt arbete åt arbetslösa, långtidssjukskrivna och andra personer som har svårt att ta sig in på den ordinarie arbetsmarknaden.

– Många av dem som kommer till oss är mellan olika jobb. Då gäller det för oss att skapa olika arbetsuppgifter åt dem, så att de kan och får känna sig behövda, säger Per Bergman.

80 procent av Solkrafts verksamhet finansieras via intäkter från de avtal de slutit med olika parter. De bedriver alltså en företagsliknande verksamhet, i kommunens regi.

FÄRRE BRUTNA BEN

För sex år sedan läste Per i tidningen om något som hette Fixarmalte, i Höganäs kommun.

– Aha, tänkte jag, här finns ju en möjlighet för oss att göra något liknande. Inom äldreomsorgen behövs ofta extra handtag och insatser för att minska risken för att de äldre ramlar och bryter benen, säger Per.

i

Fixarmalte och Fixarmärta är en service-tjänst för alla över 67 år i Skellefteå kommun. Människor som är "mellan två jobb" får här en chans att pröva på arbetslivet samtidigt som de hjälper pensionärer med enklare tjänster.

LÄS MER:
www.skelleftea.se/aldreomsorg

KONTAKT:
Per Bergman, per.bergman@skelleftea.se

Sedan i juli 2005 arbetar fyra personer inom Skellefteås tjänst Fixarmalte och Fixarmärta. Ambitionen är att det så långt som möjligt ska vara två män och två kvinnor, som reser runt till dem som anmält att de behöver hjälp på hemmaplan.

Alla inblandade verkar nöjda med verksamheten. Inom sjukvården märker man en klar skillnad och ser att antalet fallolyckor och brutna ben minskat betydligt. Personalen inom hemtjänsten tycker också det är bra att servicen finns.

LIKA FÖR ALLA

Fixarmalte och Fixarmärta hinner med ungefär 800 besök per år. Kommunen är stor till ytan och ibland blir det långa resor.

– Det ska inte vara någon skillnad beroende på var du bor, alla ska kunna få besök. Bor du långt bort i en by är det alltid bra att få besök, säger Per.

De som vill ha hjälp från Fixarmalte och Fixarmärta ringer till Socialtjänstens kundtjänst och berättar vad de vill ha hjälp med, varefter en tid för besöket bokas in så snart det är möjligt.

ALLA VINNARE

Några av dem som varit engagerade inom Fixarmalte har sedan gått vidare till arbeten eller utbildningar inom vården.

– Den största fördelen med Fixarmalte är att vi, via människor som behöver komma ut och pröva på ett jobb, kan hjälpa pensionärer. Pensionärer får den hjälp de behöver och Fixarmalte och Fixarmärta känner sig behövda. Alla är vinnare som jag ser det, avslutar Per Bergman. ■

”VARENDA PENSIONÄR SKULLE HA NYTTA AV ATT UMGÅS MED UNGDOMAR”

Näktergalen Senior sammanför seniorer och studenter, som träffas var fjortonde dag under några månader. Tanken är att skapa möten över generationsgränserna samt bryta barriärer och fördomar. Gösta Mattsson och Matilda Renkvist hittade på en hel massa tillsammans och är båda nöjda att de valde att vara med i Malmö högskolas och Malmö stads mentorsprojekt.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

Matilda Renkvist och Gösta Mattsson träffades var fjortonde dag under våren 2011 och hittade på en rad aktiviteter tillsammans.

– JAG LÄSTE OM NÄKTERGALEN på Malmö högskolas hemsida och tyckte det verkade vara ett bra projekt och en rolig idé som jag gärna ville stötta. Det kändes kul att få träffa någon från en annan generation. Det gör man inte så ofta och det tänkte jag att jag säkert skulle få ut mycket av, säger Matilda Renkvist.

Gösta Mattsson å sin sida hittade en broschyr om Näktergalen Senior på kommunens mötesplats på Seveds torg och anmälde sitt intresse när han fått lära mer om vad det innebar. På Matildas och Göstas första träff var det också just i stadsdelen Seved de stämde träff.

– Jag ville visa Matilda mitt närområde, så att hon skulle få bilda sig en egen uppfattning om Seved, som ofta målas upp som en stökig del av Malmö. Jag ville att hon skulle se skillnaderna mellan områdets olika delar och också få se de gamla 1700-tals husen som finns här.

MUSEER OCH GOLF

Utöver rundturen i Seved besökte Gösta och Matilda bland annat också Moderna Museet, Malmö Museer, spelade golf på Hylliekrokens golfbana och lyssnade på Emil Jensen på Victoria-teatern.

– Det fungerade väldigt bra på våra träffar. Gösta var pratglad, precis som jag, och det var spännande att se att man kan ha saker gemensamt och känna igen sig i varandra trots skillnaderna i ålder och kön, säger Matilda.

POSITIV ÖVERRASKNING

– Jag har själv tre söner, men att träffa och lära känna Matilda var något helt annat. Att vara med i Näktergalen Senior var en positiv överraskning. Det mest positiva minnet var nog hennes klockrena träff med min järnatta när vi var ute och på provade på golf, säger Gösta och tillägger:

– Jag tror att varenda pensionär skulle ha nytta av att umgås med ungdomar. En del blir livrädda när de får syn på ungdomar, men jag är inte så ängslig.

Matilda menar att projektet gett henne en annan insikt om hur det är att vara äldre och vilken social isolering många av dem upplever.

– Man kan hitta gemensamma nämnare med många människor, även otippade, det har jag lärt mig. Man har mer gemensamt med andra människor än man tror, avslutar hon. ■

i

Näktergalen Senior vänder sig till studenter vid Malmö högskola och seniorer som är över 70 år, från Södra innerstaden i Malmö. Sedan 2011 samarbetar de med områdesprogrammet i Seved. Syftet med mentorsprogrammet är att studenter och

seniorer ska få möjlighet att mötas regelbundet och ha ömsesidigt erfarenhets- och kunskapsutbyte. En viktig del är att verka för och dra nytta av den etniska och sociala mångfald som finns både i kommunen och på Malmö högskola. Projektets övergripande mål är ömsesidigt lärande och utbyte. **Nightingale InterGen** är ett annat projekt

inom Malmö högskolas mentorsprogram Näktergalen. Det är ett tvåårigt EU-projekt där ensamkommande flyktingbarn i Höör matchas med en mentor, en senior, som de träffar två gånger i månaden.

LXS MER:

www.mah.se/naktergalen

KONTAKT:

Carina Sild Lönroth,
carina.sild-lonroth@mah.se

VÄRME & GEMENSKAP PRÄGLAR "HEMLIKA" TUBBERÖDS HUS

Så länge man är i livet ska man leva. Efter den devisen arbetar personalen på Tubberödshus äldreboende på Tjörn. Ambitionen är att ta tillvara varje persons unika resurs och förmåga.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

"Med det här arbetssättet utvecklar jag mig själv. Jag ser inte längre hinder utan tänker att allt går att lösa", säger Kajsa Kristensson.

– DE SOM BOR HÄR SKA LEVA ett vanligt liv, här är du dig själv. Och det gäller alla, boende som personal. Jag får så himla mycket tillbaka genom att arbeta här, vilket gör att jag också kan göra det där lilla extra, säger Kajsa Kristensson, undersköterska på Tubberödshus.

Allt började med att några av Tjörns kommunpolitiker uppmärksammade Lottehemmet i Köpenhamn, som drivs av Thyra Frank. De reste dit på studiebesök 2008, blev inspirerade och bestämde sig för att ta med sig idén och arbetsmodellen hem. Tubberödshus var storleksmässigt jämförbart med Lottehemmet och valdes ut för att testa pedagogiken.

– Tio stycken av oss i personalen fick åka och jobba på Lottehemmet tre dagar vardera. Sen tog vi med oss tankarna hem och gjorde vår egen modell av det hela: "Tubbemodellen". Vi lät oss inspireras av Lottehemmet och ville att värme, kärlek och gemenskap skulle prägla vårt boende,

som så mycket som möjligt skulle efterlikna ett familjärt hem, berättar Kajsa Kristensson, när hon tar emot oss strax före jul.

Arbetskläderna åkte av, liksom namnskyltarna. Personalen använder inte längre något personalrum och alla måltider äts ihop.

– Vi ville minska distansen mellan oss och de boende, som redan är i beroendeställning. Vi vill mötas som likvärdiga och lyssnar på alla, säger Kajsa.

Mycket i det nya arbetssättet handlar om bemötande och attityder.

– Många ser personer som bor på äldreboende som sjuka. Men vi har inga sjuka här hos oss. Sjuk är du först när det smittar, säger Kajsa och säger att hon själv inte kan tänka sig att gå tillbaka till att arbeta som innan.

SER INTE HINDER

– Med det här arbetssättet utvecklar jag mig själv. Jag ser inte längre hinder utan tänker att allt går att lösa. Vi har ett annat sätt att tänka nu när vi i personalen tillsammans driver Tubberöds hus.

Verksamheten drivs på intraprenad i kommunal regi, vilket innebär att de sköter sig helt själva med utökade befogenheter och större ansvar för verksamhet, ekonomi och personal. Tubberödshus råder över sin budget: får de överskott får de ta det med sig till nästa år, blir det underskott får de han-

De boende låter sig väl smaka av husets egna likör och hembakta småkakor till kaffet.

tera det. Personalen är indelad i fem olika ansvarsgrupper, där olika frågor diskuteras. Från varje grupp utses en representant till ledningsgruppen, som fattar beslut tillsammans med intraprenadschefen.

Försöket med intraprenad och det nya arbets sättet ska pågå under tre år, just nu är man ungefär halvvägs.

KORTA BESLUTSVÄGAR

– Vi har kortare beslutsvägar och är det enda boende i kommunen som går med plus 2011, säger Kajsa.

För att få det dagliga arbetet att flyta gör pedagogiska gruppen ett schema som rullar över sex veckor. Schemat är lagt utifrån genomförandeplanen som grundar sig på vad de boende vill ha hjälp med, det vill säga vilket hjälpbehovet är.

– Grundplaneringen är A och O för att allt ska flyta på, och att alla tar sitt ansvar. Alla i personalen har ansvar för fem-sex av de boende. När jag utfört det som mina boende behöver få gjort varje dag, står det mig fritt att göra vad jag vill tillsammans med vilka jag vill resten av dagen, förklarar Kajsa och tillägger:

i

Tubberödshus äldreboende på Tjörn är inspirerat av danska Thyra Frank och Lottehemmet i Köpenhamn. Både på Lottehemmet och på Tubberödshus lever man efter devisen "att leva tills man dör".

Tanken är att Tubberöds hus ska vara de boendes hem och inte personalens arbetsplats. Som röd tråd har man valt att ha djur, natur, mat och kultur. På Tubberöds hus finns 20 marklägenheter och två rum för korttidsboende. Dessutom finns nio separata lägenheter i ett annex.

ÄNDRAR INTE MÅLEN

– Om alla gör sitt så fungerar det. Vi har själva arbetat fram våra mål, och dem ändrar vi inte. Det är bara vägen dit som kan ändras. Vi försöker hela tiden använda mer hjärta än huvud och en stor dos av sunt förnuft. Vårt arbetssätt ställer rätt stora krav på oss, vilket också är ett sätt för oss att höja vår status.

På Tubberödshus har man inte fler i personalen eller mer pengar i budgeten än före omläggningen. Det är sättet att se på verksamheten som förändrats.

– Många som arbetar inom äldreomsorgen har alltid jobbat på ett visst sätt och mycket av det gamla tänket sitter i väggarna. Här gäller det att släppa på måsten och tänka på ett helt annat sätt. Jag har valt att arbeta med äldre och frågar mig själv vad jag vill uppnå och vad som är mitt syfte med detta arbete, avslutar Kajsa. ▣

Djur, natur, mat och kultur löper som en röd tråd genom verksamheten på Tubberöds hus. Här vilar huskatten Torsten.

KONTAKT:

Elisabeth Svartholm,
elisabeth.svartholm
@tjorn.se

LÄS MER: www.tjorn.se
och sök vidare under
Omsorg & Hjälp/Äldre/
Äldreboenden

ANIMERAD FILM GER BERÄTTELSE LIV

Pensionärer som gör animerad film av berättelser från det egna livet. Filmpremiär med röda mattan för stjärnor med rullatorer. Ett mervärde i livet för de mest utsatta äldre. Det är vad Stanislaw Przybylski skapat genom "Animation med äldre".

TEXT & FOTO REBECCA ALLEN LAMPTEY

STANISLAW PRZYBYLSKI kom till Sverige för åtta år sedan för att studera animation vid Konstfack. Att livnära sig som konstnär visade sig svårt och efter studierna började Stanislaw arbeta inom äldreomsorgen. Där mötte han talanger och berättelser men kände frustration över att seniorerna bara fick sitta där på äldreboendet – sysslösa och deprimerade.

– Då kom idén till Animation med äldre. Jag längtade efter att göra något kreativt och jag längtade efter att arbeta med animation, berättar Stanislaw.

Han såg ett behov hos de äldre, behov av ett meningsfullare liv. Samtidigt hade han själv ett behov av att få koppla ihop sina två yrken, animatör och omvårdare.

– Varför inte göra animerad film med äldre? Animera en film och animera dem. Pusta lite liv

i de gamla helt enkelt, säger Stanislaw med ett leende.

Eksjö Animation blev huvudman för projektet vid seniorboendet Tuvehagen i Eksjö, som var först ut med att testa "Animation = göra livlig" som det treåriga projektet kallades. Tillsammans med Eksjö kommun och Eksjö Animation gjorde Stanislaw en förstudie för att se om det gick att genomföra projektet. Det visade sig att de äldre tyckte om att animera och ville göra en längre film.

EN SKAPANDE ROLL

Det var viktigt att låta de äldre bestämma vad deras film skulle handla om, det skulle inte bestämmas av filmare eller producenter enligt Stanislaw. Ingen skulle säga till de äldre vad de skulle göra eller vilka idéer de borde använda.

Eksjö Kommun, region och landsting kopplades in och Allmänna Arvsfonden godkände ansökan för att genomföra ett treårigt animationsprojekt.

– Målgruppen var de skröpligaste och de med funktionsnedsättningar, de som var mest ensamma. Animation gör det nämligen möjligt att ha en medverkande och skapande roll, utan att det för den skull blir för mycket för en pensionär med funktionsnedsättning, berättar Stanislaw.

Arvsfonden tyckte att projektet var så bra att de

**”Berättandet
stärker individen, de blir
en del i pusslet”**

Stanislaw Przybylski välkomnar en av huvudpersonerna, Gun Rotsman, vid ankomst till premiären vid Hornstull.

föreslog ett tredje år för att skapa spridning till andra orter i Sverige. Flera kommuner blev intresserade och Stanislaw fick arbeta med Örnköldsvik, Husqvarna och Nässjö. Sedan beslöt Film Stockholm att prova projektet.

Under åtta veckor har äldre på Temabo Bergsunds vårdboende i Stockholm, fått möjlighet att skapa egna kortfilmer genom gruppaktiviteter där de berättat och arbetat med egna bilder tillsammans.

– Att få vara med och skapa någonting där seniorerna själva är aktörer har betytt mycket. Att äldre får bestämma över sina egna liv, inte bli passiva konsumenter av det som andra erbjuder dem, säger Karin Steneby-Ricci, temacoach på Temabo.

ALLA ÄR VIKTIGA

Just detta är grundtanken hos Stanislaw. Att alla människor är viktiga, alla har en historia att berätta. Och att vi är individer – inte en massa. Att plötsligt bli filmstjärna, att bli filmskapare, det ger liv åt pensionärerna menar han. Animation med äldre innebär att seniorerna inte bara jobbar för stunden utan har ett mål framför sig. Och målet är en filmpremiär. Enligt Karin fyller Animation med äldre en funktion i att dela berättelsen om våra liv, något som är centralt för varje människa.

– Berättandet stärker individen, de blir en del i pusslet, att uppleva att man behövs, att någon behöver göra just den lilla biten i animeringen, säger Karin.

Enligt Anita Hjelm från Film Stockholm har de bestämt att etablera tjänsten och göra den tillgänglig för alla i Stockholms län. Det går alltså numera att beställa Animation med äldre ur Kulturförvaltningens katalog, precis som man kan beställa en artist eller julpysel för seniorer.

LÄRA UT SIN IDÉ

Stanislaw har startat egen firma för att kunna fakturera nu när han får alltmer förfrågningar om tjänsten han erbjuder. Förhoppningen är dessutom att kunna anställa fler framöver och lära ut sin unika idé och sitt eget speciella pedagogiska sätt till fler.

– Jag vill gärna behålla grundidén som jag haft från början. Att de äldre är i centrum samt det fina med produktionen, såsom filmpremiären och röda mattan. Jag vill att det ska vara en affärsidé så att varumärket blir kvalitetssäkrat, säger Stanislaw med eftertryck. Han ställer sig gärna bakom begreppet social entreprenör och menar att han brinner för att kombinera sin kärlek för animation och sin kärlek för äldre. ■

Uppkladda och lite nervösa inför filmvisningen. Från vänster Anna-Greta Andersson, Ingrid Wiklund och Gun Rotsman.

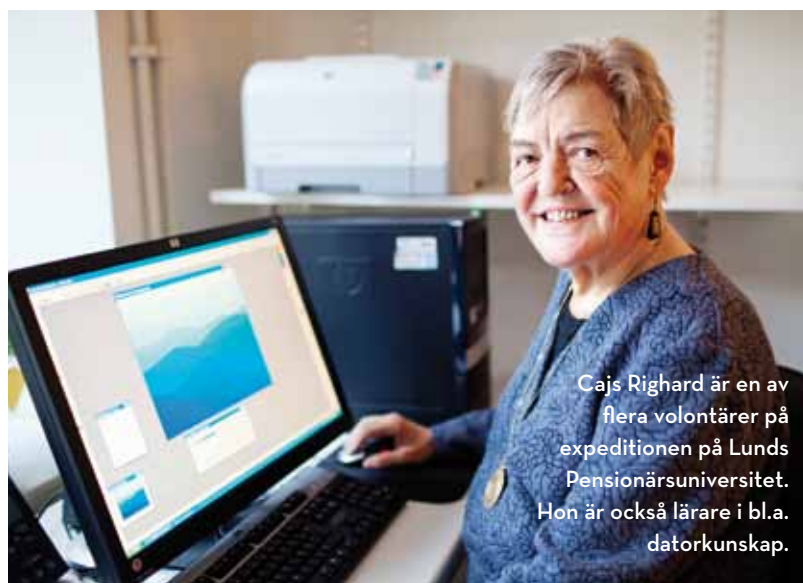
KONTAKT:

Stanislaw Przybylski
stani.pr@gmail.com

LÄS MER:

<http://bit.ly/sCoAms>
<http://bit.ly/tHfgrD>
<http://bit.ly/v3KVHw>

EN MÖTESPLATS SOM ODLAR KUNSKAP OCH VÄNSKAP

Cajs Righard är en av flera volontärer på expeditionen på Lunds Pensionärsuniversitet. Hon är också lärare i bl.a. datorkunskap.

Det är aldrig för sent att lära sig något nytt, vilket Lunds Pensionärsuniversitet är ett levande bevis på. Här finns goda chanser att som pensionär förkovra sig inom språk, lära sig mer om datorer och Internet eller gå en skrivarcirkel. Varje termin arrangeras också föreläsningar, utflykter och studiebesök.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

Hans Modig är ordförande för Lunds Pensionärsuniversitet.

– ATT GÖRA SAKER som uppskattas av andra känns meningsfullt. Kontakten med kursdeltagare, lärare och föreläsare betyder också mycket, säger Hans Modig, ordförande för Lunds Pensionärsuniversitet.

Bland kursdeltagarna knyts vänskapsband och flera av kurserna har funnits i många år. Cajs Righard undervisar i datakurser och bildbehandling och har också deltagit i en skrivarcirkel.

– På skrivarcirkeln lär man verkligen känna varandra. Genom våra texter får vi veta mycket om varandra och en del av oss har träffats även utanför kursen, säger hon.

FLER MÖTESPLATSER

Just mötesplatser är något som Hans Modig tycker vi behöver mer av i våra städer och närsamhällen.

– Vi är en mötesplats och jag tror att vi fyller en funktion för många, säger Hans Modig.

Lunds Pensionärsuniversitet lyder under Folkuniversitetet, precis som landets övriga pensionärs-

universitet. De är också, om än informellt, knutna till Lunds universitet.

– Vi har en egen expedition här i Folkuniversitetets lokaler och köper en del tjänster av dem. Jag är en av flera som arbetar ideellt på expeditionen med att sköta administration och registrering av medlemmar, säger Cajs Righard.

MEDLEM OCH LÄRARE

Cajs kom i kontakt med Pensionärsuniversitetet 2004, då hon precis flyttat in till Lund från Södra Sandby. Hon klev in på expeditionen och berättade att hon gärna ville bli medlem och att hon även kunde tänka sig att undervisa i datorkunskap.

– 'Du kommer som sänd från himlen', sa vår mångåriga ordförande Karin Andrén som satt på expeditionen. Det här var på en måndag och redan på torsdagen höll jag min första datakurs, säger Cajs och ler åt minnet.

Som före detta gymnasielärare var Cajs van att undervisa. I dag är hon 76 år och har inga planer på att trappa ned sitt engagemang inom Pensionärsuniversitetet.

– Vi får väldigt mycket positiv feedback från kursdeltagarna, säger hon.

När vi besöker Pensionärsuniversitetet pågår skrivarcirkeln **Att skriva sina minnen**, som snabbt blivit populär. Carola Mikaelsson är omtyckt kursledare. Att skriva ned sina minnen, antingen för sig själv eller till sina barnbarn, har visat sig vara en lyckad satsning. Även datakurserna och kurserna i franska är flitigt efterfrågade.

STUDIEBESÖK OCH FÖRELÄSNINGAR

Utöver studiecirkeln arrangerar Lunds Pensionärsuniversitet också studiebesök och utflykter samt ett antal föreläsningar varje termin. Ett hundratal personer brukar dyka upp på varje föreläsning.

– I våras hade vi bland annat Sigrid Combüchen vid en föreläsning, vilket var lite av en succé. I vår planerar vi bland annat föreläsningar om Strindberg i Lund, med anledning av Strindbergsåret, och om humaniora i medicinarutbildningen. Det är ofta via föreläsningarna som många av våra medlemmar hittar in i kursverksamheten, säger Hans Modig.

I dagsläget finns det inga kurser om äldre eller äldre frågor på kursprogrammet. Det är inte heller något varken Hans eller Cajs funderat över.

– När man är pensionär tänker man inte på sig själv som pensionär, avslutar Hans. ▣

i

Idén om pensionärsuniversitet föddes i Uppsala för 30 år sedan och finns i dag i 30 städer runt om i landet. De är knutna till Folkuniversitetet och har ofta kopplingar även till ett universitet. Pensionärsuniversiteten fungerar som föreningar och antalet medlemmar

varierar. Uppsala och Stockholm har runt 2 000 medlemmar medan Pensionärsuniversitetet i Lund har 500 medlemmar.

LÄS MER:

www.folkuniversitetet.se/Skolor/Senioruniversitet/LPU/

KONTAKT:

lpu@folkuniversitetet.se

Genom filmen *Leva Livet* – Läge vill projektet synliggöra hur det kan vara att åldras med funktionsnedsättning.

ANNE STIERNQUIST

BRETT SAMARBETE KRING ÄLDRE MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Under snart tre års tid har ett gränsöverskridande samarbete kring äldre frågor ägt rum mellan sju svenska riksförbund. Projektet berör livskvalitet, bemötande, kärlek och sexualitet för äldre med funktionsnedsättning. Med ny teknik har *Leva Livet – Läge* nått tusentals äldre, anhöriga samt vårdpersonal runt om i Sverige.

TEXT REBECCA ALLEN LAMPTEY

SEPTEMBER 2011 HÖLLS en unik filmvisning via satellit, från Skellefteå i norr till Helsingborg i söder. Filmen handlade om Steinar Walsö-Kanstad och var en dokumentär om hur han som äldre lever med en funktionsnedsättning och hur detta påverkar hans livskvalitet samt hur han hanterar sitt åldrande. Via ABF Play, Folkets Hus och Parker Metropolitan nådde filmen

11 orter och närmare ett par tusen åskådare.

– Aldrig har något sådant gjorts tidigare, ett samarbete mellan sju förbund, en livesändning på 11 orter, med helt ny teknik, berättar Anne Stiernquist från Psoriasisförbundet och projektledare för *Leva Livet – Läge*.

VILL GE MOD

Projektet syftar till att ge äldre med funktionsnedsättningar mod att ta för sig och tillåta sig att ha ett bra och rikt liv. Omgivningens bemötande är många gånger intolerant gentemot äldre med funktionsnedsättningar. *Leva Livet – Läge* ville förmedla att äldre med funktionsnedsättning också har behov av och rätt till närhet, kärlek och sexualitet.

Det hela började med ett annat projekt om närhet, kärlek och sexualitet som pågick 2003–2006, genomfört av Psoriasisförbundet, Reumatikerförbundet och Riksförbundet för Mag- och Tarm-

Filmens huvudkaraktär Steinar Walsö-Kanstad skapar dialog genom att berätta sin historia.

sjuk. Det samarbetet ledde till att det stora antalet äldre bland förbundens medlemmar uttryckte behov av att belysa och utveckla området för äldre med funktionsnedsättningar. Många upplever att det är en fråga som i allra högsta grad gäller dem, men som ingen pratar om och som även påverkar anhöriga.

– Vi ville skapa debatt, förståelse och engagemang för äldres rätt till ett gott liv, oavsett ålder eller funktionsnedsättning, berättar Anne.

GEMENSAMT INTRESSE

Sju medlemsorganisationer, med över 800 000 medlemmar, beslöt sig för att samverka kring projektet, något som aldrig gjorts tidigare. Tillsammans ville de bidra till att skapa en bättre tillvaro för äldre med funktionsnedsättning, en grupp som ofta upplever stora hinder inför att delta i vardagslivet, i aktiviteter, i familjelivet och i bemötande inom

vården. Arvsfonden godkände förbundens ansökan 2009 och arbetet med att göra en film påbörjades.

– Det var oerhört viktigt från början att involvera målgruppen i arbetet, eftersom det ändå var deras behov som skapat efterfrågan, berättar Camilla Craas, informatör och projektmedarbetare på Psoriasisförbundet.

Flera fokusgrupper ordnades med representanter över 65 år. Genom dessa framträdde tydligt några viktiga områden. Först och främst handlade det om den ofrivilliga ensamheten äldre ofta upplever, kampen för att återerövra varje dag trots smärta samt hur målgruppen och deras anhöriga blev bemötta i vården.

ELSIE JOHANSSON BJÖDS IN

Till filmpremiären bjöds Elsie Johansson in, en av Sveriges mest folkkära författare, för att prata om sina erfarenheter kring sexualitet och att bli äldre. En panel av forskare fanns med och tittare från hela landet kunde sms:a in sina frågor.

– De 11 orter som medverkade vid filmpremiären har ordnat många aktiviteter som ett resultat av projektet. De har arbetat vidare med ett studiematerial vi utvecklat, de har haft cirkelledar-utbildningar, filmvisningar, samtalskvällar och föreläsningar, berättar Camilla.

Flera tusen har beställt filmen sedan den lanserades i september 2011 och den har fått ett enormt mottagande. Inom vårdförbundet har reaktionerna varit positiva och ett nära samarbete finns för att materialet skall nå ut till och användas av skolor som utbildar vårdpersonal. Förhoppningen framöver är att de sju förbunden på något sätt ska hitta en fortsättning för projektet. ■

Anne Stiernquist och Camilla Craas vid premiären av filmen på Bio Rio i Stockholm.

i

Arbetarnas Bildningsförbund, Svenska Kommunal Pensionärernas Förbund, Pensionärernas Riksorganisation, Psoriasisförbundet, Reumatikerförbundet, Riksförbundet för Mag- och Tarmsjuka samt Vårdförbundet

är de förbund som samarbetat kring Leva Livet Längre. De har lyft fram kombinationen av äldre, funktionsnedsättning och ett gott liv. Projektet har valt att fokusera på det som är positivt, att hitta lösningar och förbättringar för att kunna ha ett mer kvalitativt liv som äldre med funktionsnedsättning.

KONTAKT:

Anne Stiernquist
anne.stiernquist@pso.se

LÄS MER:

www.leva livetlange.nu

PROTEIN MAGAZINE

– ETT LIVSSTILSMAGASIN FÖR ÄLDRE

Mirko Winkel, Jeuno JE Kim och Ewa Einhorn vill via sin kommande tidning Protein Magazin bland annat ta reda på varför döden är så tabubelagd.

Det var när hon upptäckte de välklädda koreanska pensionärerna som Jeuno JE Kim började sin reflektionsresa in i åldrandets värld. Deras utstickande klädsel bestod av väldigt enkla och till synes tråkiga kläder, i kombination med moderna sneakers; medvetna, snygga drag, helt olikt det mode som råder för den yngre befolkningen.

TEXT HANNAH OHM FOTO ALEX GERBAULET

DET SOM DÅR BÖRJADE på en ren visuell nivå, växte sig sedan allt större när Jeuno tog med sig sina tankar till konstnärskollegorna Ewa Einhorn och Mirko Winkel i Berlin.

Varför tillhör en sådan kreativitet annars enbart de unga? Varför är åldrandet så tabubelagt? Varför finns det inga till åldern komna förebilder? Varför känns det som om åldrandet är något som händer andra men inte mig?

De fördjupade sig allt mer i frågor och teman som berör vårt åldrande och bestämde sig för att starta ett livsstilsmagasin för att kunna utforska området på flera sätt och rikta sig till många olika människor.

PLATTFORM SAKNAS

– För äldre finns ingen riktig plattform för egna intresseområden. Det är ständigt andras intressen som de omges av, säger Mirko. En sådan plattform skulle det nya magasinet kunna vara.

Vid varje ålder finns ett visst sätt att agera,

detta gäller yngre såväl som äldre. Protein Magazine vill ifrågasätta och reproducera dessa bilder och se hur ålder kan levas på flera sätt.

– Att vara gammal är ofta ett epitett som läggs på utifrån, något som individen själv sällan identifierar sig med, säger Mirko och tror att detta inte enbart behöver vara negativt. En sådan yttre bild är enkel att diskutera och kan då även enkelt förändras.

Med Protein Magazine ska nya levnadssätt visas, andra teman diskuteras och gamla tabun brytas.

– Men det behöver inte alltid vara ett shiny, sparkly, happy magasin, tvärtom vill vi jobba hårt på att balansera det välsmakande, flådiga med ett allvarligt och realistiskt förhållningssätt, säger Jeuno.

Ävsändaren till nästan allt som skrivs om äldre är unga människor, vilket inte alltid behöver vara fel men som trots allt tyder på en ojämlik relation. För att undvika att själva hamna i samma mönster arbetar de tätt ihop med en rådgivande panel med personer i olika åldrar och med skilda livserfarenheter.

IDÉORIENTERAT MAGASIN

Det är inte heller en särskild åldersgrupp som ska bli Protein Magazines läsarkrets. Snarare än målgruppsfokuserad är magasinet nämligen idéorienterat – så länge innehållet har substans och relevans kommer det alltid locka folk från helt olika håll och med helt olika åldrar, är tanken.

– Protein Magazine riktar sig till alla de som är intresserade av åldrandet som en process, helt oavsett den egna, nuvarande åldern, säger Jeuno.

– För antingen är du redan gammal eller så kommer du att bli det, det spelar liksom inte så stor roll vilket, tillägger Ewa.

Protein Magazine är ännu i sin uppstartsfas. I dagsläget söker de finansiering och undersöker vilka vägar som är klokast att gå. De överväger om magasinet ska finansieras med enstaka reklamannonser eller med tätare samarbeten med förlag? Det viktigaste för trion är dock att idén får leva kvar och inte kompromissas bort.

Den första prototypen är snart klar och därefter ska magasinet komma ut två-tre gånger per år. På vilket språk magasinet ska ges ut bestäms av vilka samarbeten som kommer att etableras. Eftersom de själva har kopplingar till både Tyskland och Sverige kan de tänka sig texter på båda språken.

Varför de valde magasinsutgivning som koncept beror på att de gillar själva formatet – ett klassiskt, nästan gammaldags medium som går att formge och fylla på många sätt. De ser fram emot tem nummer och fördjupningar, större samarbeten och mycket konstnärlig utformning. ▣

KONTAKT:

info@protein-mag.com

LÄS MER:

www.protein-mag.com

MER SAMARBETE OCH NYA IDÉER EFTERLYSES

Kraven på att bygga bostäder som är anpassade för äldre ökar i takt med att åldersgruppen växer. Såväl kommuner som fastighetsutvecklare har stora utmaningar och möjligheter framför sig. Vi diskuterar frågan med Ulrika Nordeborg, konceptutvecklare för seniorbostäder på Skanska Nya Hem.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

– PÅ SKANSKA KÄNNER VI att vi behöver utöka specialiseringen och ta ett steg ytterligare inom området. Genom att arbeta med äldrefrågor varje dag hoppas vi bland annat bli en ännu proffsigare samtalspartner gentemot kommunerna, som vi förhandlar med när det gäller att hitta lämplig mark för äldreboendestäder, säger hon.

Ulrika Nordeborg ser en ökad medvetenhet för äldrefrågor i hela fastighetsbranschen. En av de största utmaningarna är att tillgodose en mycket bred målgrupps behov, där en 55-åring har helt andra krav på sitt boende än vad en 80-åring har.

Ulrika Nordeborg

– Vår erfarenhet är att bostadsrätter efterfrågas av många, medan äganderätt är mindre eftertraktat bland seniorer. Och ju äldre du blir desto mer ökar intresset för att bo i hyresrätt, säger Ulrika Nordeborg.

En annan utmaning för fastighets- och byggbranschen är de ökande kostnaderna.

– Många äldre håller i sina pengar och är osäkra inför framtiden. De har också stora krav på sitt boende. I det läget är det besvärande för oss alla att vi har så pass höga kostnader för bland annat byggmaterial och mark. Här gäller det att hitta rätt balans, säger Ulrika Nordeborg.

STÖRRE ANSVAR

Framöver tror Ulrika att fler fastighetsutvecklare kommer att ta allt större ansvar och "inte bara bygga". Fler kommer att vilja vara med och skapa nya idéer och utveckla området.

– Vår bransch är kanske inte så känd för att vara innovativ, så det här är en utmaning. Jag tror att vi behöver bli bättre på att inleda nya typer av samarbeten, för att på sikt kunna skapa och erbjuda nya tjänster. Det vinner vi alla på, säger hon och fortsätter:

ANDRA GLASÖGON

– Det handlar om att se på saker och ting med andra glasögon. Inom många kommuner är det ofta väldigt uppdelat mellan de olika förvaltningarna, vilket försvårar i samarbetet med dem. Om kommunerna kunde tänka sig att sänka sina markkostnader, så kunde fastighetsbranschen bygga fler seniorboenden, vilket på sikt skulle ge kommunerna lägre kostnader totalt sett.

En nisch som Ulrika Nordeborg tror kommer att öka är att nya aktörer går in som fastighetsutvecklare och bygger vårdboenden istället för att bara bygga på entreprenad till en kommun. Och att andra aktörer än den traditionella fastighetsbranschen går in som investerare i den här typen av fastigheter, så att kommunen sedan kan gå in som hyresgäst. ■

KONTAKT: ulrika.nordeborg@skanska.se

PALLIATIV VÅRD I BASKIEN:

”ATT DÖ ÄR EN PROCESS, INTE ETT ENDA ÖGONBLICK”

Irländska Naomi Hasson brinner för palliativ vård, det vill säga vård i livets slutskede.

Efter 15 år i nya hemlandet Baskien (Spanien) är hon på väg att förverkliga sina idéer via palliativ vård i hemmet. Pilotprojektet Saiatu drivs med EU-stöd under Denokinns vingar, ett baskiskt center för sociala innovationer.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

”Det svåraste i vårt arbete är kommunikationen med dem vi möter”, säger Naomi Hasson.

– FAMILJEN HAR ALLTID varit viktig här i Baskien, precis som i övriga Spanien. Men tiderna förändras; allt fler kvinnor arbetar. Att ta hand om familjemedlemmar och släktingar är inte längre lika självklart. Några hospice finns knappt alls, de äldre dör oftast på sjukhus, berättar Naomi Hasson.

Via Denokinn fick Naomi för knappt ett år sedan chansen att pröva sina idéer och tankar kring palliativ vård. Denokinn startar olika sociala och innovativa projekt, som de studerar medan de är igång. I februari 2011 fick projektet Saiatu (som på baskiska betyder försöka) beviljat EU-stöd under ett halvår. Halvåret har därefter förlängts ytterligare, och förhoppningen är nu att pilotprojektet förlängs på nytt och eventuellt permanentas.

RÄTT TILL BRA LIV

Utöver Naomi själv arbetar ytterligare fem personer i Saiatu: en läkare, två sjuksköterskor och två socialarbetare. Grundtanken är att omsorgsteamet i Saiatu ska stötta och finnas för hela familjen, utifrån familjens villkor och önskemål.

– Vår filosofi är att vi tar lite i taget. Vi är gäster i familjernas hem och de måste känna sig trygga, säkra och få förtroende för oss. Vi vill vara ett stöd

för dem allihop, såväl den döende som familjen, förklarar Naomi.

Andra grundtankar är att underlätta vardagslivet för familjen och att ge den döende det slut han eller hon önskar sig.

– De är fortfarande levande och har rätt till ett bra liv så länge som möjligt. Vi inbjuder övriga familjen att vara så aktiva de kan i den döendes liv, eller döendets process. För döende är en process, inte ett enda ögonblick, förklarar Naomi.

KONSTART I SIG

Teamet lämnar inte familjen när patienten dör. Tio dagar efter dödsfallet söker de upp familjen och överlämnar ett brev, för att tacka för att de fått vara en del av familjens liv under den tid som varit. Och för att berätta att de fortsatt finns kvar.

– Vi vill stötta familjen så länge de behöver det. Vi vill få dem att inse att de har stora egna resurser. Sorgen tar tid att ta sig igenom. Vi säger till dem att de inte är sjuka utan att det de går igenom är fullt normalt, säger Naomi och avslutar:

– Det svåraste i vårt arbete är kommunikationen med dem vi möter. Det är som en konststart i sig där det gäller att lyssna och föreslå olika insatser efter hand, säger Naomi.

Saiatuprojektet har fått stöd från EU under 2011. Inför framtiden finns tankar på att göra företaget till en form av medlemsföretag som även skulle kunna finansieras via donationer. De döende och deras familjer som ingått i pilotprojektet har inte betalat något för att vara med. Saiatu har hittills vårdat 55 patienter och deras familjer.

”De har rätt till ett bra liv så länge som möjligt.”

"Hjälpen från Saiatu ger Manuel livsglädje; deras arbete är obetalbart. De avlastar också mig mycket. Deras närvaro är ren glädje", säger Manuels fru Tere.

ATT TALA OM DE SVÅRA FRÅGORNA

Tere har prostatacancer. Han och hans fru Tere har varit gifta i 57 år och är tacksamma för varje dag de får tillsammans. Valentin har lungcancer och är gift med Joanna. Båda familjerna får stöd av Saiatuteamet.

TRE FÖRMIDDAGAR I VECKAN kommer socialarbetaren Usune eller läkaren Olatz från Saiatuteamet hem till Manuel och Tere. Utöver den rent vårdande och medicinska hjälpen tar de med Manuel ut på promenader, hjälper honom ta ett bad eller kanske att göra julklappar till barnbarnen.

– Hjälpen ger Manuel livsglädje. Det arbete Saiatu gör är obetalbart. De avlastar också mig mycket.

Valentin och Joanna har fått stöd från Saiatu sedan i oktober 2011.

Deras närvaro är ren glädje, säger Manuels fru Tere.

När Tere pratar om Usune kallar hon henne för "jordbävningen", i positiva ordalag. Usune sätter på glad musik och stämningen i lägenheten höjs betydligt.

– Vi finns här och lever i dag och det är underbart. Och om vi finns kvar i morgon så är det också underbart. Vi har fått 57 år tillsammans, varför ska vi vara ledsna? Varje återstående stund tillsammans är som en gåva som det gäller att dra nytta av, säger Tere.

MÅSTE FÅ EN FORTSÄTTNING

Valentin och Joanna å sin sida kom i kontakt med Saiatu-teamet i oktober 2011, via en läkare på onkologiska avdelningen på sjukhuset i Bibao. Joanna arbetar deltid och tar själv hand om sin man på helgerna, medan Saiatuteamet finns där under veckorna.

– De har gjort så många saker för och med mig. De är fantastiska som människor, sköterskor och vårdare. Det här projektet måste få en fortsättning, säger Valentin.

Tårarna rinner sakta nedför Joannas kinder när Valentin påminner om att de två pratar mindre med varandra än de borde och att det finns svåra frågor de ännu knappt berört. Att prata om hur livet ska gestalta sig efter Valentins död är inte enkelt. Med lite tur finns någon från Saiatuteamet då vid Joannas sida. ■

"Vi vill visa att vi kan erbjuda palliativ vård av hög kvalitet till en låg kostnad, samtidigt som vi erbjuder arbetslösa människor arbete", säger Javier Riaño från Denokinn.

DENOKINN

– BASKISKT CENTER FÖR SOCIALA INNOVATIONER

Denokinn har funnits i ungefär två år och ägnar sig åt att utveckla kunskap, entreprenörskap, människors livskvalitet, nya företag och sociala innovationer.

TEXT LOTTA SOLDING FOTO LEIF JOHANSSON

DENOKINN ÄR ICKE VINSTDRIVANDE och samarbetar med Bilbaos stad, regionen och den spanska regeringen. Samarbete och nätverkande är ledord. De har till exempel ett "socialt lab" där de genererar kunskap och utvecklar idéer, projekt och nya företag. Videospel och digitala pennor är exempel på områden de verkar inom.

– Vi vill utveckla nya företag och entreprenör-

skap och vill bland annat få långtidsarbetslösa att komma in i samhället och kunna börja arbeta igen, förklarar Javier Riaño.

Under de två år som Denokinn funnits har hittills fem olika företag startats, där EU-stödda Saiatu som arbetar med palliativ vård är ett exempel.

– Saiatu är intressant för att det är en helt ny tjänst eller service och för att det ger en möjlighet att försöka ändra människors attityder. Vi vill visa att vi kan erbjuda palliativ vård av hög kvalitet till en låg kostnad, samtidigt som vi erbjuder arbetslösa människor arbete. Ambitionen är att sänka kostnaden för landets hälsodepartement genom att minska antalet sjukhusbesök för de döende och därmed skapa fler lediga sjukhussängar, säger Javier Riaño.

LÄS MER: www.denokinn.eu

I arbetet med Idékatalogen har vi stött på en mängd inspirerande initiativ och verksamheter, men självklart har vi inte upptäckt allt. Listan på goda exempel på väl fungerande äldrevård, äldreomsorg och aktiviteter för äldre kan göras betydligt längre än vår tryckta katalog. På de här sidorna får du ett litet axplock av sådant som kommit i vår väg. På www.idekatalogen.se hittar du ännu mer inspiration, texter och filmer.

Hemtjänst på 43 språk

Karima Tice från Somalia arbetade inom den svenska hemtjänsten och såg problem med underbemanning och hög personalomsättning. I dag är hon vd för Aman Care som erbjuder hemtjänst på 43 språk till 200 kunder i fem städer. Hon vill bidra till att äldreomsorgen får ett lite mänskligare ansikte.

LÄS MER: www.dn.se/ekonomi/hon-saljer-hjalp-pa-43-sprak
www.amancare.se

Personlig hälsocoach till friska äldre

Skåne är ett av fyra landsting som deltar i ett pilotprojekt som drivs av Socialstyrelsen och Folkhälsainstitutet. Projektet riktar sig till personer mellan 60 och 75 år och vill hjälpa dem till ett hälsosamt åldrande. Tanken är att försöka identifiera personer som finns i gränslandet mellan frisk och sjuk. Deltagarna får regelbundet ta olika prover och de flesta får också träffa hälsocoacher för att förändra sina levnadsvanor.

LÄS MER: www.sydsvenskan.se/sverige/article1594035/Friska-aldre-far-en-personlig-halsocoach.html

Passion för livet

Passion för livet är ett pilotprojekt som startades av Sveriges Kommuner och Landsting och Kulturm (utvecklingsavdelningen inom Landstinget i Jönköpings län). Projektet strävar efter att engagera pensionärer att själva ta ansvar för förebyggande arbete, för att få ett så rikt och hälsosamt liv som möjligt. Mat och dryck, säkerhet, sociala nätverk samt fysisk aktivitet är exempel på aktiviteter inom projektet. Konceptet Passion för livet har spridit sig i hela världen och finns bland annat i USA, Armenien och Storbritannien.

LÄS MER: <http://www.lj.se/infopage.jsf?nodeId=32187>

Rundabordssamtal om äldres framtid

I 2011 års budget avsatte regeringen pengar för att satsa på ökad samverkan inom äldreområdet. Som ett led i denna satsning fick Malmö högskola i uppdrag att under hösten arrangera workshops, i syfte att diskutera äldrefrågor och föreslå sociala innovationer för äldre.

Till varje workshop inbjöds åtta-tio äldre personer och lika många yngre med varierande bakgrund. Workshoparna arrangerades i Göteborg, Malmö, Stockholm, Umeå och Östersund. Deltagarna söktes inom bland annat pensionärsorganisationer, kommuner, landsting, universitet och högstskolor.

Något som efterlystes väldigt starkt var ett annat synsätt på personer som är över 65 år. Frågan om ensamhet återkom också, liksom önskan om mer samverkan över generationsgränserna. Att få berätta sin historia, i skrift, film eller bild, var ett exempel på att motverka både ensamhet och att skapa umgänge.

Bland de lösningar och utvecklingsområden som diskuterades fanns bland annat en AP-fond för bostadsbyggande, väl anpassat för äldre. Ett annat förslag var en enhetlig äldrevårdspeng utifrån individens vård- och omsorgsbehov. Fler mellanboenden efterlystes också, bland mycket annat.

.....
VILL DU VETA MER? Rapporten från höstens workshops om sociala innovationer för äldre finns att läsa på www.idekatalogen.se

Hon prisas för sitt lyssnande ledarskap

Jeanette Mikkelsen är 24 år och verksamhetschef på ett demensboende i Linköping samt för ett servicehus för personer med hemtjänst. Våren 2011 fick hon ett stipendium från Konungens Stiftelse för Ungt Ledarskap "för sitt arbete med att, genom ett stöttande och lyssnande ledarskap, få andra att växa."

Jeanette lägger ett socialt perspektiv på äldreomsorgen och vill fokusera på det som är viktigt för den enskilde individen och på det som är friskt. Hon vill höja livskvaliteten för de boende genom olika aktiviteter, sång, glädje, kramar och gemenskap.

.....
LXS MER: www.ungtledarskap.se och www.idekatalogen.se

Vårdhunden Ronja sprider lugn

Sedan i augusti 2011 jobbar den diplomerade vårdhunden Ronja halvtid på Koltrastens äldreboende i Härnösand. Tillsammans med sin matte Marie Vestman, undersköterska, och arbetsterapeuten Annelie Lundström utgör de under 2012 kommunens vårdhundsteam. Förhoppningen är att projektet permanentas efter årets slut.

En vårdhund måste vara extremt lugn och tålig samt kunna ta kommandon av vem som helst. Ronja används i både gruppaktiviteter och vid individuell träning. Den som behöver träna handmotorik kan kasta bollar som Ronja hämtar, någon annan får gåträning genom att hämta hundgodis.

Två politiker som kämpat för projektet med vårdhunden Ronja är Anders Gäfvert (M) och Erik Hultin (C). "Kontakten med vårdhunden ger ökad motivation, bättre koncentration och ett ökat välbefinnande. Särskilt glädjande är att användningen av lugnande mediciner minskar", skriver de i en motion till Härnösands Kommunfullmäktige inför beslutet att låta projektet pågå under 2012.

.....
LXS MER: www.harnosand.se under Stöd och omsorg/Nyheter, på www.allehanda.se (sök på vårdhunden Ronja) eller på www.vardhundskolan.se

Hembesök ger ökad trygghet

Uppsökande hembesök är ett prioriterat utvecklingsområde, både från regeringens sida och så även i många kommuner. Skellefteå kommun är en av de kommuner som valt att satsa lite extra. Via stimulansmedel från Socialstyrelsen har de utvecklat och prövat olika metoder, allt i syfte att öka stödet till och förbättra tryggheten hos äldre som inte omfattas av kommunal omsorg.

Under 2010 erbjöds 654 personer i Skellefteå kommun hembesök, varav 425 tackade ja till ett samtal om bland annat hälsa, vardagsliv, fallrisker och självskattning av upplevd trygghet. Merparten av de äldre är mycket positivt inställda till besöket och upplevde en större trygghet efter hembesöket. Vid hembesöken har en given samtalsguide använts, som används i hela Västerbotten.

LÄS MER: www.skelleftea.se/default.aspx?id=46373

Färdknäppen, ett modernt kollektivhus

Färdknäppen invigdes i juni 2011 och är ett kollektivhus på Fatbursgatan/Timmermangatan på Söder i Stockholm. Huset har tillkommit genom ett samarbete mellan AB Familjebostäder och de som i dag är husets hyresgäster. På sin egen hemsida skriver de att Färdknäppen "inte är ett serviceboende, inte ett äldreboende och inte heller ett vanligt kollektivhus."

Huset har planerats för människor i "den andra halvan av livet" med en uttalad önskan om en utvecklad vardagsgemenskap i boendet. Här finns till exempel matlag för gemensamma huvudmål, gemensam skötsel av hus och trädgård, studiecirklar, utflykter med mera.

LÄS MER: www.fardknappen.se

Stängde jag av spisen?

Vem har inte grubblat över om plattorna på spisen verkligen blev avstängda eller sladden till strykjärnet utdragen? Som lösning på detta har företaget Sensagon tagit fram C.STATUS för, ett system för ökad trygghet i hemmet. Systemet visar, via olika paneler och nyckelbrickor, vad i hemmet som är av och på, öppet och stängt.

Sensagon har bland annat deltagit i regeringens satsning på "Teknik för äldre" och vill göra sina tekniska lösningar mer tillgängliga. Deras lösningar finns i dag på ett antal trygghetsboenden.

LÄS MER: www.sensagon.se och www.idekatalogen.se

Vem har makten över maten? Hur skapar vi innovation i äldreomsorgen?

Tre personer har, på uppdrag av Skånes Livsmedelsakademi, gjort en tidsgeografisk pilotstudie vid ett äldreboende i Ystad. Studien undersöker om och i så fall hur maten kan stå för innovation och utveckling av verksamheten. De som genomfört studien är Christina Scholten (Malmö högskola), Mia Swärdh (Internationell kompetens AB) och Kicki Stridh (Brohuset FoU).

I sin rapport Makten över maten lämnar de ett antal konkreta sätt att ta tillvara de möjligheter för innovation och utveckling av verksamheten som de funnit. De påpekar att det gäller att skapa utrymme för breda, kreativa och framåtriktade dialoger mellan personal, tjänstemän, produktutvecklare och forskare. Och att man i dessa forum ska diskutera vad som ska känneteckna framtidens mat och måltider i den kommunala äldreomsorgen samt också vad detta innebär för arbetsorganisationen. Diskussion och samtal över huvud taget förespråkas, mellan alla inblandade parter, samt att utveckla former för lärande och inspiration för dem som lagar mat inom äldreomsorgen.

LÄS MER: www.livsmedelsakademien.se/sites/default/files/111107_viktiga_rummet_svartvit_inlaga.pdf

VILL DU VETA MER?

**Idékatalogen för sociala innovationer för äldre är framtagen
av Malmö högskola och Stockholms universitet Innovation på uppdrag av
Socialdepartementet och VINNOVA.
Kontakta oss gärna om du vill veta mer!**

VINNOVA

är Sveriges innovationsmyndighet som ska öka konkurrenskraften hos forskare och företag i Sverige. VINNOVA utvecklar Sveriges innovationskraft för hållbar tillväxt.

LÄS MER:

www.vinnova.se

KONTAKT:

Johanna Ulfvarson, tel: 08-473 32 18, e-post: johanna.ulfvarson@vinnova.se

Malmö högskola

ansvarar för den nationella Mötesplatsen för social innovation och samhällsentreprenörskap.

LÄS MER:

www.mah.se och www.socialinnovation.se

KONTAKT:

Hanna Sigsjö, tel: 070-965 54 33, e-post: hanna.sigsjo@mah.se

Stockholms universitet Innovation

driver CSES, Center för Socialt Entreprenörskap Stockholm, som stimulerar och stödjer utvecklingen av sociala innovationer.

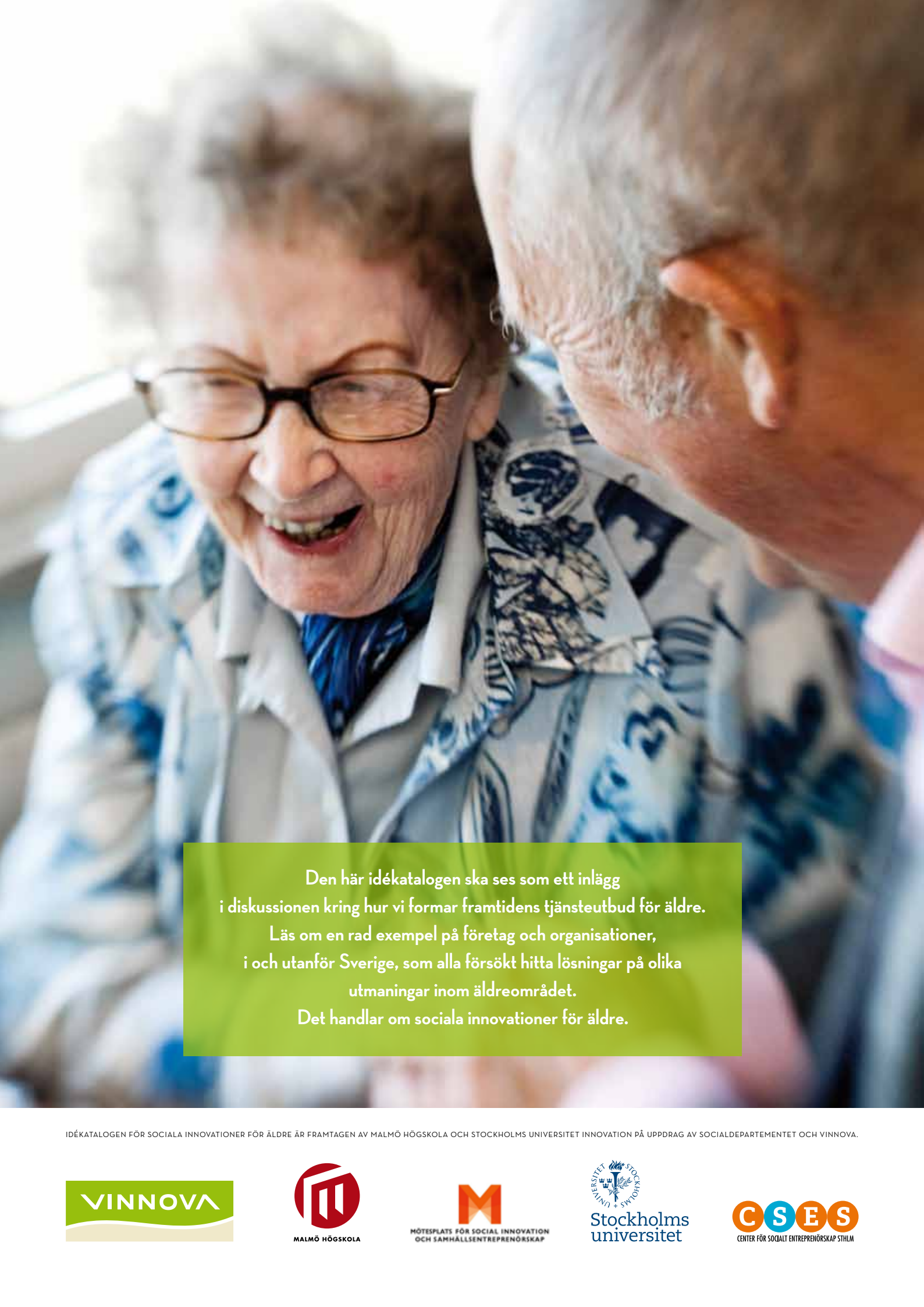
LÄS MER:

www.innovation.su.se och www.cses.se

KONTAKT:

David Lundborg, tel: 070-150 61 00, e-post: david.lundborg@cses.se

Den här idékatalogen ska ses som ett inlägg
i diskussionen kring hur vi formar framtidens tjänsteutbud för äldre.
Läs om en rad exempel på företag och organisationer,
i och utanför Sverige, som alla försökt hitta lösningar på olika
utmaningar inom äldreområdet.
Det handlar om sociala innovationer för äldre.

IDÉKATALOGEN FÖR SOCIALA INNOVATIONER FÖR ÄLDRE ÄR FRAMTAGEN AV MALMÖ HÖGSKOLA OCH STOCKHOLMS UNIVERSITET INNOVATION PÅ UPPDRAG AV SOCIALDEPARTEMENTET OCH VINNOVA.

